

Nowe zasady wsparcia kogeneracji z osadów

Wprowadzenie nowego systemu wsparcia kogeneracji istotnie zmienia dotychczasowe zasady wspierania wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji z biogazu otrzymywanego na oczyszczalniach ścieków. W tym kontekście analizie prawnej należy poddać aktualnie obowiązujący stan prawny, który umożliwi poszczególnym wytwórcom dostosowanie swoich instalacji do nowych uwarunkowań regulacyjnych.

Na przełomie 2018 i 2019 r. nastąpiła bardzo istotna reforma systemu wsparcia wytwarzania energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji. W dniu 25 stycznia 2019 r. weszła w życie ustawa z 14 grudnia 2018 r. o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji (DzU z 2018 r., poz. 42 – dalej u.p.w.k.), która zmieniła dotychczasowe zasady wspierania tego typu instalacji. Do końca 2018 r. obowiązywał system oparty na instrumencie świadectw pochodzenia energii elektrycznej z kogeneracji (tzw. żółte, czerwone oraz fioletowe certyfikaty) skorelowany z obowiązkiem ich zakupu przez wyznaczone podmioty zobowiązane. Niemniej ustawodawca zdecydował się zmienić wykorzystywane dotychczas instrumenty wsparcia wysokosprawnej kogeneracji i wprowadzić nowe instrumenty prawne, uwzględniające unijne zasady przyznawania pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią. Mając na uwadze powyższe ustalenia, należy wskazać z jakich instrumentów wsparcia operacyjnego mogą korzystać instalacje wytwarzające energię elektryczną w wysokosprawnej kogeneracji z biogazu otrzymanego na oczyszczalniach ścieków.

Nowe wsparcie kogeneracyjne

Wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia unormowanych w rozdziałach 3–5 u.p.w.k. związane jest z wygaszeniem dotychczasowego systemu świadectw pochodzenia energii elektrycznej z kogeneracji. W związku z powyższym nie można już wnioskować o wydanie tzw. żółtych certyfikatów, a przygotowując nowe projekty jednostek kogeneracyjnych

trzeba uwzględnić nowe uwarunkowania prawne dedykowane poszczególnym rodzajom jednostek kogeneracji. Dla jednostek zlokalizowanych na oczyszczalniach ścieków przewidziano dwa instrumenty wsparcia – aukcja o premię kogeneracyjną albo premia gwarantowana – których wybór zdeterminowany jest rodzajem wykorzystywanej instalacji, okresem jej użytkowania oraz przedsięwzięć modernizacyjnych. Wskazane powyżej instrumenty są wzorowane na dotychczasowych rozwiązaniach wypracowanych w systemie wsparcia OZE, choć ustawodawca uwzględnił przy ich tworzeniu specyfikę sektora ciepłowniczego w tym przede wszystkim konieczność wprowadzenia ciepła do publicznej sieci ciepłowniczej oraz jednostkowy wskaźnik emisji dwutlenku węgla na poziomie nie wyższym niż 450 kg na 1 MWh wytwarzanej energii.

W tym zakresie w aukcji na premię kogeneracyjną mogą uczestniczyć nowe oraz znacznie zmodernizowane jednostki kogeneracyjne o mocy zainstalowanej elektrycznej od 1 MW do 50 MW. Przedmiotowa aukcja przeprowadzana jest przez Prezesa URE nie rzadziej niż raz w roku, dla którego w odpowiednich przepisach wykonawczych określono maksymalną ilość (wolumen) i wartość (budżet) energii elektrycznej przeznaczonej do sprzedaży. W zamyśle ustawodawcy instrument aukcji kogeneracyjnych powinien prowadzić do minimalizacji kosztów wsparcia rozwoju kogeneracji przenoszonych na odbiorców końcowych, dzięki wprowadzeniu mechanizmów wymuszających konkurencję. W proponowanym mechanizmie aukcyjnym w ramach jednego koszyka, w którym uczestniczą wszystkie technologie koge-

neracyjne, każdy z inwestorów przedstawić będzie jedną ofertę w ramach aukcji. Wygrywają oferty o najniższych cenach ofertowych (jednostkowy poziom premii za wytworzenie energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji). Wprowadzenie aukcji rozliczanych według wylicytowanej ceny ofertowej (w formule *pay as bid*) promuje wyłącznie najtańsze technologie przy jednoczesnej minimalizacji kosztów funkcjonowania systemu. Uczestnicy aukcji kogeneracyjnej rywalizują o uzyskanie premii kogeneracyjnej, której maksymalna wysokość (wartość referencyjna) dla poszczególnych technologii określana jest w przepisach wykonawczych wydawanych przez ministra właściwego do spraw energii dla instalacji opalanych: 1) paliwami gazowymi, 2) paliwami stałymi, 3) biomasą, 4) innymi niż wymienione w pkt 1–3. W związku z powyższym uczestnicy, którzy zaoferują największe obniżenie premii kogeneracyjnej w stosunku do określonych wartości referencyjnych dla poszczególnych rodzajów paliw, będą mieli możliwość objęcia jednostek kogeneracyjnych przedmiotowym instrumentem wsparcia.

Natomiast instrument premii gwarantowanych przeznaczony jest dla nowych i istniejących jednostek kogeneracyjnych poniżej 1 MW (małe jednostki kogeneracyjne), a także jednostek istniejących oraz zmodernizowanych o mocy od 1 do 50 MW. Instrument ten jest znacznie uproszczony w stosunku do aukcji na premię kogeneracyjną i polega na stałych dopłatach do ceny energii elektrycznej uzyskanej na rynku (ang. *feed-in premium*). Wytwórcy będą mogli wnioskować do Prezesa URE o objęcie poszczególnych jednostek kogeneracyjnych premią gwarantowaną, której wysokość będzie z góry

ustalona w odpowiednim rozporządzeniu wykonawczym z rozróżnieniem na rodzaj wykorzystywanego paliwa oraz rodzaj jednostek kogeneracyjnych Minister właściwy do spraw energii będzie corocznie określać wolumen energii z nowych oraz znacznie zmodernizowanych jednostek kogeneracji o mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 1 MW, które w danym roku mogą zostać objęte systemem wsparcia. Natomiast w przypadku istniejących jednostek objęcie premii gwarantowaną nastąpi jednorazowo po zakończeniu obecnie obowiązującego systemu wsparcia. Po przeprowadzeniu odpowiedniej oceny formalnej Prezes URE wydaje decyzję o dopuszczeniu wytwórcy do ubiegania się o wypłatę premii gwarantowanej dla energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, o ile w stosunku do nowych oraz znacznie zmodernizowanych małych jednostek kogeneracyjnych nie przekroczono założonej na dany rok maksymalnej mocy zainstalowanej elektrycznej takich jednostek. Podmiotem odpowiedzialnym za wypłatę zarówno premii gwarantowanej, jak i premii kogeneracyjnej jest operator rozliczeń, a ich wysokość podlega corocznej waloryzacji o wskaźnik inflacji.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, aktualnie nie jest możliwe precyzyjnej wskazanie poziomu wsparcia przysługującego poszczególnym biogazownikom wykorzystujących osady ściekowe, gdyż odpowiednie przepisy wykonawcze dla poszczególnych kategorii jednostek będą dopiero określone w terminie trzech miesięcy od wejścia w u.p.w.k. Co więcej, wątpliwości może budzić również możliwość zakwalifikowania biogazu uzyskanego z osadów ściekowych do kategorii paliw gazowych albo biomasy, dla których będą określone odrębne poziomy wartości referencyjnych. Z uwagi na te okoliczności atrakcyjniejsze może okazać się korzystanie z systemu wsparcia OZE, choć wymaga to szczegółowej analizy stanu faktycznego oraz prawnego danej biogazowni na oczyszczalni ścieków.

Rozdzielenie systemów wsparcia

Ustawodawca wskazał również, że nowe instrumenty wsparcia kogeneracji nie

przysługują instalacjom OZE, w odniesieniu do której wytwórca korzysta z systemu wsparcia świadectw pochodzenia systemu wsparcia świadectw pochodzenia biogazu rolniczego, instrumentów wsparcia FIT/FIP w szczególności dla biogazowni rolniczych, oczyszczalni ścieków oraz biogazowni na składowiskach odpadów albo instalacji, które skorzystały z aukcyjnego systemu wsparcia. *De lege lata* oznacza to jednoznaczne rozdzielanie system wsparcia wytwarzania energii elektrycznej z OZE oraz system wsparcia wysokosprawnej kogeneracji, uniemożliwiające poszczególnym instalacją OZE łączenie tych systemów wsparcia oraz kumulowanie otrzymywanej z tego tytułu pomocy publicznej.

W związku z powyższym dana instalacja wykorzystująca biogaz z oczyszczalni ścieków do wytwarzania energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji może korzystać wyłącznie z jednego instrumentu wsparcia wchodzącego w skład systemu wsparcia OZE albo systemu kogeneracyjnego. W tej sytuacji prawnej powstało zagadnienie dotyczące koniczności uwzględnienia zmniejszonego przychodu poszczególnych instalacji OZE, korzystających dotychczas również z systemu wsparcia wysokosprawnej kogeneracji, bez którego przedmiotowa działalność nie dostarczała wystarczających zachęt ekonomicznych.

Nowe wsparcie OZE dla biogazu z oczyszczalni

Mając na uwadze powyższe ustalenia, ustawodawca przewidział odpowiednie rozwiązania prawne umożliwiające wytwórcom eksploatującym biogazownie wykorzystujące osady ściekowe objęte systemem wsparcia OZE zrekompensowanie strat w przychodach związanych z wygaszaniem systemu żółtych certyfikatów. W związku z powyższym ustawodawca zdecydował się na kompleksowe unormowanie zasad wytwarzania energii elektrycznej z poszczególnych kategorii biogazu przyjmując założenie, że docelowe instrumenty wsparcia OZE tj. instrumenty FIT i FIP oraz instrumentu aukcji OZE powinny uwzględniać również dodatkowe korzyści związane z możliwo-

ścią wytwarzania energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem użytkowym w kogeneracji. W tym zakresie wprowadzono zatem dodatkowe typy instalacji OZE wykorzystujących poszczególne kategorie biogazu do wytwarzania energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, dla których minister właściwy do spraw energii będzie określał poziom ceny referencyjnej uwzględniające wyższe koszty prowadzenia tego rodzaju działalności. W związku z powyższym poszczególne rodzaje instalacji OZE mogą korzystać wyłącznie z systemu wsparcia OZE, a w przypadku dodatkowego jej wytwarzania w procesie wysokosprawnej kogeneracji będą mogły liczyć na pokrycie powstałych kosztów w wyższej cenie referencyjnej.

W tym zakresie projekt rozporządzenia w sprawie cen referencyjnych na 2019 r. dla instalacji OZE o mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 500 kW, wykorzystujących wyłącznie biogaz pozyskany z oczyszczalni ścieków do wytwarzania energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, zakłada cenę w wysokości 480 zł/MWh, a dla instalacji większych w wysokości 445 zł/MWh. Natomiast w przypadku odpowiedniej modyfikacji substratów cena referencyjna może wzrosnąć do 530 zł/MWh, a dla instalacji większych niż 500 kW 495 zł/MWh. W przypadku wyboru instrumentu wsparcia FIT bądź FIP dla instalacji do 1 MW wskazane przedziały cenowe kształtują się na gwarantowanym poziomie 90% ceny referencyjnej przekazywanej w ramach stałej ceny zakupu energii elektrycznej

Należy również wskazać, że przeprowadzona reforma zasad kumulacji systemów wsparcia OZE oraz wysokosprawnej kogeneracji stworzyła dodatkowe bodźce ekonomiczne zachęcające istniejące instalacje OZE, w tym wykorzystujące biogaz z osadów ściekowych do zmiany wykorzystywanego instrumentu wsparcia ze świadectw pochodzenia energii elektrycznej z OZE na docelowe instrumenty oparte na stałej cenie zakupu albo aukcji OZE.

MARCIN TRUPKIEWICZ

MICHAŁ TARKA

Kancelaria Prawna BTK-Legal
Operator Systemu Aukcji OZE